

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ АВТОМОБІЛЬНО – ДОРОЖНІЙ ТЕХНІКУМ
ЛОЗІВСЬКА ФІЛІЯ

Погоджено

Заступник директора з НР
_____ Р.Т. Овчаренко
« ____ » « _____ » 2010 р.

Затверджую

Директор технікуму
_____ Перевозник А.С.
« ____ » « _____ » 2010 р.

Заступник завідувача Лф ХАДТ з НР
_____ Н. І.Жук
« ____ » « _____ » 2010 р.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

підготовки молодших спеціалістів
зі спеціальності 5.03050901 «Бухгалтерський облік».

Напрямок підготовки: 5.030509 «Облік і аудит»
Галузь знань: 0305 «Економіка і підприємництво»

Програма розроблена на основі змістовних модулів освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста за спеціальністю 5.03050901 «Бухгалтерський облік» для вищих навчальних закладів, затвердженої Міністерством освіти і науки України в 2009 році.

Розроблена викладачем Лозівської філії Харківського автомобільно-дорожнього технікуму Власенко Т.Ю.

РОЗГЛЯНУТО ТА УЗГОДЖЕНО

на засіданні циклової комісії

«Економіка підприємства»

Протокол № _____

від «___» _____ 20___ р.

Голова ЦК _____

РЕЦЕНЗІЯ
на навчальну програму з дисципліни
«Економічний аналіз»
для спеціальності 5.03050901
«Бухгалтерський облік», галузь 0305
«Економіка і підприємництво»

Представлена на рецензію навчальна програма складена на основі системи змістовних модулів освітньо-професійної підготовки молодшого спеціаліста вищезазначеної спеціальності.

У навчальній програмі розкриваються найважливіші проблеми сучасного економічного аналізу.

Навчальна програма дає змогу навчити студентів оцінювати роботу господарських підприємств, організацій, комерційних банків, охарактеризувати методи пошуків і обчислення резервів для підвищення ефективності виробництва, поліпшення результатів діяльності банків, а також навчити користуватися здобутими знаннями та інформацією для розв'язування економічних проблем і прийняття на цій підставі правильних управлінських рішень та сформувати такі професійні вміння:

- зробити розрахунок показників, факторів, а також резервів господарської діяльності;
- розраховувати вплив факторів і пошук резервів;
- аналізувати собівартість окремих видів продукції;
- аналізувати витрати на виробництво продукції;
- аналізувати обсяги виробництва продукції.

Навчальна програма містить тематичний план дисципліни, в якому розподіляються час між лекціями, практичними заняттями та самостійною роботою студентів.

Предмет навчальної дисципліни – виробнича і фінансово господарська діяльність організацій.

В цілому навчальна програма з дисципліни «Економічний аналіз» може бути використана для підготовки молодших спеціалістів з бухгалтерського обліку у Лозівській філії Харківського автомобільно-дорожнього технікуму.

Рецензент:

ЗМІСТ

- 1 Пояснювальна записка
- 2 Орієнтовно – тематичний план дисципліни
- 3 Структура бюджету навчального часу
- 4 Зміст програми
- 5 Перелік практичних робіт
- 6 Самостійна робота студентів
- 7 Критерії оцінювання
- 8 Питання до іспиту
- 9 Література

1 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є засвоєння знань про системне оцінювання діяльності організацій, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Завданням навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є вивчення сучасних методик економічного аналізу із застосуванням математичних і статистичних прийомів та методів.

Предметом дисципліни – виробнича і фінансово-господарська діяльність організацій.

Внаслідок вивчення дисципліни студенти повинні:

ЗНАТИ:

- види та напрями економічного аналізу;
- джерела інформації для економічного аналізу;
- аналіз показників фінансової діяльності підприємства;
- робити аналіз діяльності підприємства методом ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць, використовувати ПК в економічному аналізі;
- проводити аналіз різних видів діяльності підприємства;
- знаходити і оцінювати резерви для покращення діяльності підприємства;
- узагальнювати результати діяльності підприємства.

ВМІТИ:

- зробити розрахунок показників, факторів, а також резервів господарської діяльності;
- розраховувати вплив факторів і пошук резервів;
- аналізувати собівартість окремих видів продукції;
- аналізувати витрати на виробництво продукції;
- аналізувати обсяги виробництва продукції.

Важливою формою навчального процесу є самостійна робота студентів вона застосовується для поглиблення знань з курсу, опрацювання студентами матеріалів законодавчої бази і літературних джерел, періодичних видань. Підготовки їх до

практичної діяльності. Важливе місце в самостійній роботі займає рішення практичних ситуацій.

Систематична самопідготовка розвиває творчу активність, підвищує рівень знань, зацікавленість до наукових досліджень, допомагає формуванню професійних знань і практичних навиків роботи.

Цей курс включає коло питань, висловлюваних в дисциплінах «Планування та організація діяльності підприємства», «Нормування праці», «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Статистика».

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і види економічного аналізу.
2. Методичні прийоми економічного аналізу.
3. Методика факторного аналізу.
4. Інформаційна база та організація економічного аналізу.
5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.
6. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів.
7. Аналіз витрат на виробництво продукції.
8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.
9. Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання.
10. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань.

2 ОРИЄНТОВНО – ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Найменування розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	Аудит орних	з них		Самостій- на робота
			Лекції	Практ., семі н. зан.	
Модуль I	54	34	18	16	20
Тема 1 Предмет і види економічного аналізу	6	2	2		4
Тема 2 Методичні прийоми економічного аналізу	10	6	4	2	4
Тема 3 Методика факторного аналізу	6	2	2		4
Тема 4 Інформаційна база та організація економічного аналізу	6	2	2		4
Тема 5 Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг	14	12	4	8	2
Тема 6 Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів	12	10	4	6	2
Модуль II	54	30	16	14	24
Тема 7 Аналіз витрат на виробництво продукції	14	10	4	6	4
Тема 8 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	16	12	6	6	4
Тема 9 Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання	12	4	2	2	8
Тема 10 Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань	12	4	4		8
Всього	108	64	34	30	44

3 СТРУКТУРА БЮДЖЕТУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

4 ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПРЕДМЕТ І ВИДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Його роль в управлінні господарством і підвищенні ефективності виробництва. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти та суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Умови, які спонукали розвиток аналізу на підприємствах. Використання в економічному аналізі системи показників. Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація. Завдання економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню та контролю виробництва. Пошук і виявлення резервів, заходи для їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва. Види та напрями економічного аналізу. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Техніко-економічний і фінансово-економічний аналіз. Міжзаводський, або порівняльний, аналіз. Функціонально-вартісний і системний аналіз. Місце економічного аналізу господарської діяльності в системі наук. Його зв'язок з політичною економією, галузевими економіками, маркетингом, організацією виробництва та управління, фінансуванням, банківською справою, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом тощо.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Визначення методу. Класифікація методів. Метод економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження. Деталізація звітних показників. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків. Порівняння та його застосування в аналізі. Види порівнянь. Вимоги, які висуваються до забезпечення порівнянності даних. Прийоми нейтралізації цінового фактора, обсягу виробництва, структури та асортименту тощо. Моделювання. Види моделей. Використання моделювання в економічному аналізі. Балансові зіставлення. Застосування цього методу для перевірки узгодженості та

вірогідності звітних даних. Використання балансових розрахунків для вилучення величини невідомих показників і факторів. Сальдовий прийом, можливості використання його в аналізі. Статистичні методи, застосовувані в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Прийоми групувань і вибірки. Динамічні ряди. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи. Економіко-математичні методи, застосовувані в економічному аналізі, їх класифікація. Лінійне й динамічне програмування, теорія масового обслуговування, сітьові графіки, транспортна задача та ін. Особливості їх використання в аналізі господарської діяльності та сфери застосування. Соціологічні та інші методи, застосовувані в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження. Опитування суб'єктів аналізу. Проведення експерименту.

МЕТОДИКА ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

Поняття, типи і задачі факторного аналізу. Взаємозв'язок економічних явищ. Типи факторного аналізу, його основні задачі. Класифікація факторів в економічному аналізі. Значення в класифікації факторів. Основні типи факторів. Поняття та відрізнення різноманітних типів факторів в економічному аналізі. Систематизація факторів в економічному аналізі. Необхідність і значення систематизації факторів в детермінованому і стохастичному аналізі. Детермінуване моделювання і перебудова факторних систем. Сутність і значення моделювання, вимоги до нього. Основні типи факторних детермінованих моделей. Способи пребудови факторних систем. Правила моделювання.

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ.

Зміст і поняття інформації. Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Гласність і секретність інформації. Комерційна таємниця, її межі та значення для суб'єктів господарської діяльності. Організація та контроль потоків інформаційного забезпечення виробництва. Характеристика і класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, яким має відповідати система інформації обліку та звітності. Накопичення, обробка, систематизація, зберігання та

використання аналітичної інформації. Використання ЕОМ в економічному аналізі. Розробка і класифікація аналітичних задач. Створення автоматизованого банку даних для розв'язування аналітичних задач. Перевірка вірогідності джерел інформації, використовуваних в аналізі. Перевірка за зовнішніми прикметами (за формою) і за змістом. Методи перевірки якості звіту підприємства. Використання аудиту для перевірки якості бухгалтерських даних і звітів.

АНЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ І ПОСЛУГ

Значення та завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції. Інформаційна база аналізу. Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному та вартісному вимірі. Аналіз динаміки обсягу виробництва продукції. Оцінка обсягів і динаміки реалізації продукції і послуг. Вимірювачі, які використовуються для обчислення динаміки показників. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика їх розрахунку. Аналіз ритмічності та якості виробництва. Комплексний аналіз впливу асортименту і структурних зрушень на економічні показники роботи підприємства. Методика розрахунку впливу цього фактора на обсяг виробництва та інші показники підприємства. Аналіз асортименту і структури випуску продукції. Показники якості. Сортність і методика її аналізу. Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз якості продукції і робіт. Аналіз комплектності та ритмічності роботи підприємства. Пошук резервів збільшення обсягів випуску продукції.

АНАЛІЗ РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ

Значення й задачі аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз стану і забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз ефективності використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Аналіз показників динаміки продуктивності праці. Аналіз впливу трудових і організаційно-технічних

факторів на динаміку продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції, що випускається. Аналіз резервів продуктивності праці і товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів. Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних фондів. Методика розрахунку забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Оцінка динаміки оновлення й модернізації основних фондів, фондоозброєності праці. Аналіз ефективності використання основних фондів. Методика розрахунку показників використання основних фондів. Аналіз фондівіддачі й факторів її зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення і виявлення резервів зростання фондівіддачі й випуску продукції. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Фактори, що впливають на рівень складських запасів підприємства. Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Аналіз факторів зміни і виявлення резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва. Значення і задачі аналізу організаційно-технічного рівня (ОТР) підприємства. Загальна схема аналізу й показники ОТР. Оцінка динаміки показників рівня техніки, технології, організації виробництва, праці та управління. Аналіз динаміки технічного рівня продукції, темпів її оновлення. Зміст і метод аналізу прогнозів щодо вдосконалення ОТР підприємства згідно з прийнятою стратегією маркетингу.

АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОУКЦІЇ

Значення, завдання та система інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат підприємства та їх аналізу. Напрями аналізу витрат на підприємстві за елементами витрат і статтями калькуляції, за залежністю від обсягу виробництва та збуту продукції, за місцями виникнення витрат, за об'єктами калькуляції. Аналіз

собівартості продукції за статтями витрат. Аналіз матеріальних витрат. Аналіз витрат на заробітну плату та використання фонду оплати праці. Аналіз середньої заробітної плати. Непродуктивні виплати по фонду заробітної плати. Аналіз комплексних статей витрат. Аналіз інших статей собівартості. Аналіз собівартості окремих виробів. Фактори формування собівартості виробів і методи їх аналізу. Зміст і методи оперативного аналізу витрат на виробництво продукції. Вибір показників оперативного аналізу та контролю витрат підприємства. Методи виявлення, оцінка та систематизація причин і винуватців відхилень фактичних витрат від планових. Розробка заходів для реалізації виявлених резервів собівартості.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці й стимулюванні економічної ефективності підприємства. Чистий прибуток і його складові. Вплив окремих груп фінансових результатів і витрат на розмір чистого прибутку. Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз оборотності обігових активів і причини її зміни. Аналіз операційних доходів і збитків. Аналіз результатів інвестиційної діяльності. Аналіз сум надзвичайних доходів і витрат. Оцінка можливостей збільшення прибутку. Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства. Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку: їх класифікація на залежні й незалежні від діяльності підприємства. Аналіз та обґрунтування доцільності основних напрямів використання прибутку. Аналіз показників рентабельності: загальної рентабельності виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання. Оцінка фінансового стану підприємства.

АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Поняття, зміст та завдання виробничої програми підприємства. Основні розділи виробничої програми. Класифікація видів продукції підприємства за

ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямками збуту. Аналіз розробки і обґрунтування виробничої програми. Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка по галузях господарювання. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, умовно-чиста, нормативно-чиста, реалізована продукція. Поняття внутрішньозаводського та валового обороту. Взаємозв'язок між показниками, методика розрахунку, характер використання. Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства. Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх врахування при формуванні виробничої програми. Аналіз умов оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Методичні підходи до оптимізації виробництва у середовищі, критерії оптимізації. Методи і показники оптимального визначення варіантів виробничої програми. Умови забезпечення виконання виробничої програми підприємства. Аналіз управління обсягами реалізації продукції підприємства, залишками готової продукції. Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та реалізації продукції.

АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Значення і завдання вивчення та оцінювання попиту на продукцію і послуги підприємства, а також місткості ринку для обґрунтування плану виробництва та реалізації продукції. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників і фактори, які визначають рівень попиту на продукцію та послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень. Аналіз обсягів і динаміки реалізації продукції та послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань по поставках: обсяг, строки, асортимент, якість. Характеристика взаємозв'язків показників випуску, відвантаження та реалізації продукції. Аналіз збуту окремих товарів. Аналіз виторгу від експорту та факторів його зміни. Аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та загальних обсягів експортних поставок, а також за асортиментом, за окремими покупцями, за групами країн, за видами поставок і

формами розрахунків. Оцінка конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках та ефективності експортних операцій. Зміст і реалізація підсумкового аналізу виручки від реалізації продукції та послуг. Підрахунок резервів збільшення обсягів реалізації продукції.

5 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Назва теми	Назва практичної роботи	Кількість годин
Методичні прийоми економічного аналізу	ПРН№1 Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків	2
Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	ПРН№ 2 Оцінкаобсягів і динаміки реалізації продукції і послуг	2
	ПРН№3 Аналіз ритмічності та якості виробництва	2
	ПРН№4 Аналіз асортименту і структури випуску продукції	2
	ПРН№5 Аналіз якості продукції і робіт	2
Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання	ПРН№6 Аналіз показників динаміки продуктивності праці	2
	ПРН№7 Аналіз ефективності використання основних фондів	2
	ПРН№8 Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів	2
Аналіз витрат на виробництво продукції	ПРН№9 Аналіз матеріальних витрат	2
	ПРН№10 Аналіз витрат на заробітну плату та використання фонду оплати праці	2
	ПРН№11 Аналіз собівартості окремих виробів	2
Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	ПРН№12 Аналіз оборотності обігових активів і причини її зміни	2
	ПРН№13 Аналіз показників рентабельності: загальної рентабельності виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів	2
	ПРН№14 Оцінка фінансового стану підприємства	2
	ПРН№15 Аналіз розробки і обґрунтування виробничої програми	2
Всього		30

6 САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 02.06.93р. №161.

Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни.

Самостійна робота студентів - це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача, на досягнення результату.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- самостійна робота студентів як результат їх морально-вольових зусиль.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчити студентів самостійно працювати з літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і осмислювати його;
- сформувати навички щоденної самостійної роботи з метою одержання та узагальнення знань, умінь і навичок.

Під час планування рекомендується створювати програму самостійного вивчення з навчальної дисципліни у вигляді таблиці:

Тема, яка вноситься на самостійне вивчення	Кількість годин	Опорні знання	Знання і навички, якими необхідно оволодіти	Вид навчального завдання для самостійного вивчення	Форми контролю	Література
1	2	3	4	5	6	7

Самостійна робота студента - одна із форм навчального процесу в технікумі. У процесі самостійної роботи студент повинен активно "включати" розумову діяльність;

Одним з елементів самостійної роботи студентів, їхньої підготовки до семінарів є виконання навчальних упереджувальних завдань. Ці завдання можуть бути складені відповідно до навчальної програми та виходячи із логіки розкриття проблеми. Найбільш виправданими у методичному відношенні є питання, які виключають можливість пошуку відповіді безпосередньо у підручнику.

7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань
з дисципліни «Економічний аналіз»

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни “Економічний аналіз” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю і підсумкового контролю знань (іспиту).

Об’єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю і на іспиті.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння вивченого матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Завданням іспиту є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни “ Економічний аналіз ” тощо.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
1	2
Незадовільно	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу (менше половини), за допомогою викладача виконує елементарні завдання, має нечіткі уявлення про об’єкт вивчення, здатен усно відтворити окремі частини теми, кілька термінів або визначень та подій без аналізу зв’язку між ними; виявляє здатність елементарно викласти власну думку; може вибрати вірний варіант відповіді (на рівні «так – ні»), самостійно знайти відповідь у тексті підручника; виконує не усі практичні роботи згідно навчального плану; самостійно виконує 0 - 50% від загальної кількості тестів поточного та підсумкового контролю.
Задовільно	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє його дає визначення понять, формулює правила чи визначення з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, наводить приклади, розуміється у основних видах та напрямках економічного аналізу; джерелах інформації для економічного аналізу; вміє знаходити і оцінювати резерви для покращення діяльності підприємства; узагальнювати результати діяльності підприємства, здатен підтвердити висловлене судження деякими аргументами, здатен при відповідях

1	2
	використовувати допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні і нелогічні; вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; виконав та захистив на «задовільно» усі практичні роботи згідно навчального плану; самостійно виконує 51 - 69% від загальної кількості тестів поточного та підсумкового контролю.
<i>Добре</i>	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, правильно і логічно його відтворює, розуміє основні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; логічно аналізує, формулює цілі і задачі діяльності підприємства та його окремі показники, чітко використовує методи і прийоми економічного аналізу, робить висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічно-обгрунтована, але з деякими неточностями. Здатен на рецензію відповіді іншого студента; вміє опрацьовувати матеріал самостійно, підготувати реферат; виконав та захистив на «добре» усі практичні роботи згідно навчального плану; самостійно виконує 70 - 90% від загальної кількості тестів поточного та підсумкового контролю.
<i>Відмінно</i>	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, вміє їх узагальнювати і аргументовано використовувати у нестандартних ситуаціях, знаходити джерело інформації та аналізувати її, визначати проблеми, які мають місце в економічному аналізі; застосовує вивчений матеріал для винесення власних пропозицій щодо покращення діяльності підприємства та його структурних підрозділів, вирішує творчі завдання та спроможній підготувати за допомогою викладача виступ на студентську наукову конференцію. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності, здатен до самостійного вивчення матеріалу, зробити розрахунок показників, факторів, а також резервів господарської діяльності; розраховувати вплив факторів і пошук резервів; аналізувати собівартість окремих видів продукції; аналізувати витрати на виробництво продукції; аналізувати обсяги виробництва продукції, виконав та захистив на «відмінно» усі практичні роботи згідно навчального плану, самостійно виконує 90 - 100% від загальної кількості тестів поточного та підсумкового контролю.

8 ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Сутність економічного аналізу.
2. Що є об'єктом і суб'єктом вивчення економічного аналізу?
3. У чому полягає суть економічного аналізу як функції управління?
4. Які фактори впливу на суб'єкт господарювання Ви знаєте?
5. Які зв'язки має економічний аналіз з іншими дисциплінами?
6. Перелічіть основні принципи економічного аналізу.
7. У чому полягає принцип державного підходу до оцінки економічних процесів?
8. У чому полягає принцип дійовості економічного аналізу?
9. У чому полягає принцип ефективності економічного аналізу?
10. У чому полягають принципи плановості й оперативності економічного аналізу?
11. Які вимоги ставляться до інформації, використовуваної при проведенні економічного аналізу?
12. Дайте визначення предмету економічного аналізу.
13. Які основні відзнаки між предметом і об'єктом економічного аналізу?
14. Назвіть функції економічного аналізу.
15. Завдання економічного визначення методу дисципліни.
16. Кількісні прийоми економічного аналізу.
17. Показники і фактори економічного аналізу
18. Класифікація аналітичних прийомів економічного аналізу.
19. Застосування евристичного аналізу.
20. Які абстрактно-логічні прийоми економічного дослідження Ви знаєте?
21. Поняття аналізу і синтезу, дедукції і індукції.
22. Особливості використання способу порівняння.
23. У чому полягають прийом нейтралізації вартісного впливу?
24. Мета нейтралізації впливу структурного чинника.
25. Застосування рядів динаміки в економічних дослідженнях.
26. Наведіть приклад застосування балансового способу в аналізі.
27. Які статистичні способи можуть бути застосовані в економічному аналізі?
28. Сутність середніх величин і їх застосування в економічних дослідженнях.

29. Що таке моделювання, яку роль воно відіграє в господарській діяльності?
30. Основні типи моделей в економічному аналізі.
31. Які способи перетворень економічних моделей Ви знаєте?
32. Назвіть методи елімінування. У чому полягають їх особливості ?
33. У чому полягає суть методу ланцюгових підстановок?
34. У чому полягає суть методу абсолютних різниць?
35. Алгоритм індексного методу.
36. Наведіть приклад елімінування.
37. Які види економічного аналізу Ви знаєте?
38. Опишіть місце і зв'язки економічного аналізу з іншими дисциплінами.
39. Основні етапи аналізу.
40. Які вимоги ставляться до інформації?
41. Оформлення результатів аналізу.
42. Дайте характеристику джерелам інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства.
43. Основні користувачі даними аналізу фінансового стану підприємства.
44. Аналіз складу майна підприємства, його утворення.
45. Аналіз складу і динаміки оборотних (мобільних) коштів.
46. Аналіз джерел, вкладених у майно підприємства (склад і структура власного й запозиченого капіталу).
47. Як розрахувати наявність власних оборотних коштів?
48. Які показники використовують для оцінки фінансової стійкості підприємства?
49. За якими критеріями можна оцінити структуру балансу підприємства?
50. Встановіть значення, мету, завдання та інформаційну базу аналізу фінансових результатів підприємства.
51. Аналіз рівня, структури і динаміки прибутку.
52. Склад і аналіз прибутку від операційної діяльності. Які фактори впливають на зміну прибутку від операційної діяльності?
53. Склад і аналіз прибутку від звичайної діяльності. Які фактори впливають на зміну прибутку від звичайної діяльності?

54. Які розраховують основні показники рентабельності?
55. Аналіз рентабельності виробництва (фондів виробничого потенціалу).
56. Аналіз рентабельності окремих видів продукції.
57. Розкрийте методика аналізу рентабельності на основі маржинального доходу
58. Як обґрунтувати обсяг реалізації продукції, який необхідний для забезпечення заданої суми прибутку?
59. Які джерела інформації використовують для аналізу використання прибутку?
60. Як визначають суму чистого прибутку.
61. Розкрийте завдання аналізу формування чистого прибутку.
62. Аналіз податків і платежів, що сплачуються підприємством.
63. Які фактори впливають на величину чистого прибутку?
64. За якими напрямками може бути використаний чистий прибуток:
65. Розкрийте зміст факторного аналізу сум розподілу прибутку за кожним напрямком.
66. Завдання та інформаційна база аналізу інвестицій.
67. Які методи використовують при аналізі структури випуску продукції та впливу структурних зрушень на виконання виробничої програми?
68. З якою метою і в якій послідовності проводять аналіз виконання договірних зобов'язань?
69. Які показники використовують для оцінки якості продукції?
70. Які фактори впливають на обсяг виробленої і реалізованої продукції?
71. В якій послідовності і на основі яких показників проводять аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами?
72. Які фактори впливають на рівень продуктивності праці робітників підприємства?
73. Які показники використовують для аналізу витрат підприємства на оплату праці?
74. В якій послідовності проводять аналіз витрат на оплату праці і які фактори впливають на їх величину?
75. Структура необоротних активів, призначення і склад кожної з складових.
76. Які завдання стоять перед аналізом основних засобів?

77. За якими основних напрямках проводять аналіз основних засобів?
78. Що є джерелом інформації для аналізу основних засобів?
79. Які аналітичні показники використовують для аналізу наявності, складу і структури основних засобів?
80. Охарактеризуйте показники, що використовуються для аналізу руху основних засобів.
81. Які показники використовують для аналізу забезпеченості підприємства основними засобами?
82. Охарактеризуйте основні фактори, що впливають на зміну фондівіддачі.
83. Як здійснюється підрахунок резервів росту ефективності використання основних засобів?
84. Які завдання аналізу використання матеріальних ресурсів?
85. Які показники використання матеріальних ресурсів ви знаєте?
86. Розкрийте основні етапи аналізу матеріальних ресурсів підприємства.
87. Які показники використовують для аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами?
88. Які показники використовують для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів?
89. Визначить основні фактори, що впливають на зміну аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів.
90. Як визначити резерви зростання ефективності використання матеріальних ресурсів і зниження суми матеріальних витрат?

9 ЛІТЕРАТУРА

1. Берещук М.І. та ін. Науково-методичні основи визначення рейтингу та вдосконалення системи підвищення якості освіти. Вища освіта-2003 №4-5. с.31
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальна програма. – Київ – Тернопіль: Вид –во ТДПУ ім.. В.Гнатюка, 2004 -18с.
3. Доля В.Т. Модели и методы анализа производительности ресурсов предприятия: Уч.–метод. пособие по дисциплине «Теория экономического анализа». - Харьков. ХНАМГ, 2001.
4. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спец. 7.050.106 (облік і аудит). За ред. проф. Ф.Л.Бутинця.- Житомир: ПП "Рута", 2003. - 680с.
5. Иваниенко В. Финансовый анализ: Уч. пособие. – Харьков: ИНЖЕК, 2003. -178с.
6. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посібник.-К, КНЕУ, 2001. —207с.
7. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. – К., МАУП, 2001. - 144с.
8. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч.посібник.- К.: Знання, 2000. - 378 с.
9. Кононенко О.,Анализ финансовой отчётности. – Харьков: Фактор, 2002.
- 10.Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Уч. пособие для вузов / Под ред. проф. Н.П. Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 471 с.
- 11.Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч.посібник.-К.: КНЕУ,1999,-132 с.
- 12.Мних Є., Ференц І. Економічний аналіз: Навч. посібник. - Львів: Армія України, 2000. - 144с.
- 13.Мочаліна З.М. Теорія економічного аналізу: Навч. посібник.- Харків: ХНАМГ, 2004.
- 14.Національні стандарти бухгалтерського обліку. – Харків: Фактор, 1999. – 136 с.
- 15.Нитецкий В.В. Гаврилов А.А. Финансовый анализ в аудите: теория и практика: Уч. пособие. - М.: Дело, 2001.-256с.
- 16.Петренко В.Л. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи стандартів вищої освіти. / Інформаційний вісник, 2002 р. С.65 – 82.
- 17.Попович П.Я. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: Підручник.-

- Тернопіль: Економічна думка, 2001. - 454 с.
18. Ришар Жак. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия.—М: Юнити, 1997.
19. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий: Уч.пособие. — Минск: ООО "Новое знание", 2002.-704с.
20. Теория анализа хозяйственной деятельности: Учебник / В.В, Осмоловский и др. - Минск: Новое знание, 2001.-318с.
21. Финансовый анализ отчетности. – Днепропетровск, 2001. - 543с.
22. Хелферт Е. Техника финансового анализа./ Пер. с англ. - М.: ЮНИТИ, 1996. - 664с.
23. Чумаченко М. та ін. Економічний аналіз.- К., КНЕУ, 2002 -586с.